

הרשת הפיננסית הגלובלית של חיזבאללה כיעד במלחמה נגד הארגון

נעם בינשטוק, אורנה מזרחי ואסטבן קלור | גיליון 2131 | 26 באפריל 2026

חלק ניכר מהחוסן של חיזבאללה נשען על רשת העברות כספים גלובלית המוטמעת בפזורה הלבנונית ובמערכות העברות כספים בלתי פורמליות, ובנוסף נסמך על מגוון רחב של מקורות הכנסה בלתי חוקיים שפותחו לאורך עשרות שנים. לכן, תקיפות צבאיות לבדן - בלי אסטרטגיה פיננסית בינלאומית שתתמקד ברשת הפיננסית של הארגון - אינן צפויות לפגוע משמעותית ביכולת המימון ארוכת הטווח שלו ובפוטנציאל השיקום הנגזר ממנה. כדי לפגוע במערכת המימון של חיזבאללה, נדרשת אסטרטגיה רחבה, מעבר לפעילות הצבאית עד כה במלחמה הנוכחית, אשר תשלב בין הפעולה צבאית לבין צעדים שיפגעו במקורות המימון של הארגון.

המערכה הצבאית של ישראל נגד חיזבאללה במסגרת מבצע "שאגת הארי" מכוונת לפגיעה בתשתיות פיזיות, לרבות הזרוע הפיננסית של הארגון, אלקרצ' אלחסן. עם זאת, מעבר לתמיכה הכספית שהארגון מקבל מאיראן, חלק ניכר מהחוסן הפיננסי של חיזבאללה נשען על רשת העברות כספים גלובלית המוטמעת בפזורה הלבנונית ובמערכות העברות כספים בלתי פורמליות, וכן נסמך על מגוון רחב של מקורות הכנסה בלתי חוקיים שהארגון פיתח לאורך עשרות שנים. ממערך הסנקציות העדכני של משרד האוצר האמריקאי (OFAC) עולה כי המערכת הפיננסית של חיזבאללה אינה מקומית בלבד, אלא פועלת באמצעות רשת גלובלית של חברות קש, בני משפחה ומתווכים עסקיים הפרוסים על פני מספר יבשות. משום כך, בלי אסטרטגיה פיננסית בינלאומית שתתמקד ברשת זו, תקיפות צבאיות לבדן אינן צפויות לפגוע באופן משמעותי ביכולת המימון ארוכת הטווח של חיזבאללה. שהרי, מנגנוני "כלכלת צללים" מקבילים ממשיכים לייצר הכנסות ניכרות גם כאשר מוסדות פיננסיים רשמיים נפגעים.

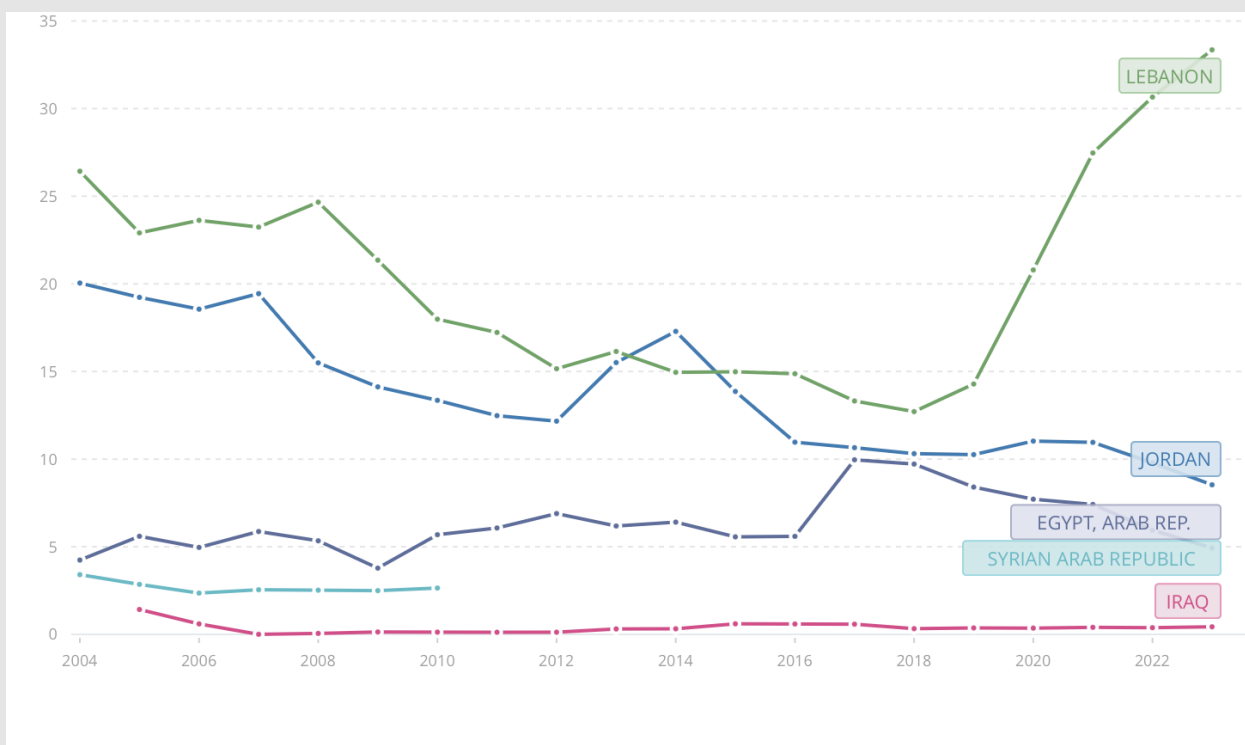
מאז חידוש הלחימה בין ישראל לחיזבאללה, ישראל תקפה סניפי בנק ונכסים פיננסיים הקשורים לארגון, כולל מתקנים המזוהים עם אלקרצ' אלחסן. מוסד זה, שהוקם בשנות ה-80 כחלק ממערך השירותים החברתיים של חיזבאללה, פעל בתחילה כגוף צדקה שהעניק הלוואות ללא ריבית לאוכלוסייה השיעית בלבנון. עם הזמן, הוא התפתח והפך למוסד הפיננסי המרכזי של חיזבאללה, במיוחד לאחר קריסת המערכת הבנקאית בלבנון לאחר 2019. מוסד זה הרחיב את פעילותו למרות סנקציות בינלאומיות שהוטלו עליו על ידי ארצות הברית מאז 2007, שכללו גורמים ואישים הקשורים לחיזבאללה ולרשת העסקית הבלתי חוקית שלו. כיום מפעיל אלקרצ' אלחסן רשת פיננסית רחבה הכוללת כספומטים ומנגנוני סחר בזהב, ובפועל משמש כמערכת הבנקאות של חיזבאללה.

דליפת מידע משמעותית בשנת 2020 חשפה את מסדי הנתונים הפנימיים של אלקרצ' אלחסן, ובהם כמעט 400 אלף חשבונות, והמחישה את היקף המערכת הפיננסית של חיזבאללה, כולל קשרים לתורמים ותומכים במספר יבשות. בהתחשב בגודל המאגר שדלף ובהיקף האוכלוסייה השיעית הבוגרת בלבנון – שבבחירות 2022 עמדה על כ-1.1 מיליון איש – ניתן להעריך כי שיעור משמעותי מהאוכלוסייה השיעית בלבנון מעורב בגוף פיננסי זה, הנתון לסנקציות, וכי המערכת הפיננסית

של חיזבאללה משולבת עמוק בחיים הכלכליים האזרחיים – מה שכמובן מקשה לבודד אותה באמצעים צבאיים בלבד. יתר על כן, מידע נוסף שנצבר לאורך השנים חשף כי פעילותו הפיננסית של חיזבאללה חורגת הרבה מעבר לגבולות לבנון. נמצאו חשבונות המקושרים לאנשים באירופה, אפריקה, אמריקה הצפונית והדרומית. כך למשל, חברים בולטים בקהילות השיעיות הלבנוניות בחו"ל, לרבות מנהיגים דתיים ואנשי עסקים, הופיעו במאגר כתורמים מרכזיים.

טביעת רגל פיננסית גלובלית זו משתלבת באופייה הרחב של הכלכלה הלבנונית, הנשענת על העברות כספים מחו"ל. עוד לפני קריסת המערכת הפיננסית בלבנון בשנת 2019, העברות אלו מילאו תפקיד מרכזי בקיום הכלכלה המקומית. עד שנת 2023, היקפן הגיע לכשליש מהתוצר המקומי הגולמי של לבנון, מהשיעורים הגבוהים בעולם.

איור 1: העברות כספים ללבנון ומדינות אחרות באזור כאחוז מהתמ"ג, 2004–2023

מקור: [הבנק העולמי](#)

יודגש שמרבית הכספים הללו אינם עוברים דרך המערכת הבנקאית הרשמית. במקום זאת, כ-95 אחוזים מההעברות זורמים דרך כלכלת המזומן בלבנון, אשר כשלעצמה מהווה כמעט מחצית מהפעילות הכלכלית במדינה. סביבה זו יוצרת תנאים אידיאליים עבור חיזבאללה לשלב את פעילותו הפיננסית בתוך פעילות כלכלית לגיטימית.

נתוני הפזורה הלבנונית בחו"ל ממחישים את יכולת הניצול של השיעים בחו"ל על ידי חיזבאללה מקרב עשרות אלפי מצביעים לבנונים הרשומים מחוץ למדינה ופרוסים ברחבי אירופה (מעל 51,000 מצביעים), צפון אמריקה (מעל 34,000 מצביעים), אפריקה (מעל 9,500 מצביעים) ומדינות המפרץ (מעל 12,500 מצביעים). חברת Analytics 240 הצליבה נתונים על הפזורה הלבנונית עם מידע על חשבונות אלקרצ' אלחסן. מהניתוח עולה כי מאות אנשים במדינות הללו מחזיקים חשבונות המקושרים למערכת הפיננסית של חיזבאללה, בעוד אלפים נוספים מקיימים קשרים משפחתיים או עסקיים עם בעלי חשבונות. חלק מהחשבונות אף מסומנים כ"שייכים לחברי חיזבאללה". אף שרוב הפעילות הפיננסית של הפזורה היא לגיטימית, מארג קשרים זה מספק לחיזבאללה מערכת רחבה של ערוצי מימון פוטנציאליים.

מערכות פיננסיות בלתי פורמליות וחוסנו של חיזבאללה

יכולותיו הכלכליות של חיזבאללה - אשר לאורך השנים ובמקביל להשקעות בהתעצמותו הצבאית סיפק גם שירותים חברתיים (בריאות; חינוך; עבודה) לאוכלוסייה השיעית התומכת בו - מתבססות על מקורות בלתי חוקיים ומערכות העברה בלתי פורמליות כגון חוואלה. [רשתות חוואלה](#) מאפשרות העברת כספים מעבר לגבולות ללא העברה פיננסית ישירה, תוך הסתמכות על מתווכים הפועלים על בסיס אמון ומאזנים עסקאות באמצעות קיזוזים או הסדרי סחר. המבנה הפיננסי של חיזבאללה אינו מרוכז במוסד אחד או במיקום גאוגרפי יחיד, אלא דומה לרשת מבוזרת המוטמעת בקהילות הפזורה, במערכות פיננסיות בלתי פורמליות ובפעילות כלכלית לגיטימית.

בפועל, חיזבאללה משלב מערכות אלו בארכיטקטורה פיננסית בלתי חוקית רחבה: הכנסות מפעילות פלילית (כולל סחר בסמים באמריקה הלטינית וברחבי העולם) מולבנות תחילה באמצעות מנגנונים מבוססי סחר, כגון רכישה ומכירה חוזרת של סחורות לגיטימיות, ולאחר מכן מועברות בין מדינות באמצעות מנגנונים בלתי פורמליים דוגמת חוואלה. מערכות אלו קשות במיוחד למעקב, שכן הן מותירות תיעוד פיננסי מצומצם ופועלות לעיתים קרובות מחוץ למסגרות רגולטוריות רשמיות בשל השימוש במזומנים.

מעמדה הנוכחי של לבנון ברשימה האפורה של כוח המשימה לפעולה פיננסית (FATF) לא מקשה במיוחד על הארגון. חיזבאללה יכול לנצל את רשתות הפזורה ואת ערוצי המימון הבלתי פורמליים כדי להעביר כספים דרך תחומי שיפוט בעלי מוניטין פיננסי גבוה יותר, וכך להימנע מבקרה. במקביל, הארגון הוכיח יכולת לנצל גישה למנגנונים כלכליים הקשורים למדינה בלבנון ולהסיט כספים מהסכמים רשמיים ומפרויקטים של פיתוח למערכת הפיננסית שלו. טשטוש זה בין משאבי מדינה, חברות פרטיות ומימון בלתי חוקי מחזק את חוסנו הפיננסי של הארגון.

השלכות על המערכה הישראלית הנוכחית נגד חיזבאללה

מודל המימון של חיזבאללה מבוזר ומוטמע חברתית. מאפיין זה מקשה על פגיעה פיננסית בארגון, הן מבחינה פוליטית והן מבחינה מבצעית. לפיכך, תקיפות ישראליות נגד התשתית הפיננסית של חיזבאללה עשויות לייצר השפעות טקטיות, בפרט שיבוש פעילות, יצירת אי-ודאות בקרב בעלי חשבונות, או לחץ נזילות זמני, בעוד הרשת הפיננסית הגלובלית של הארגון מגבילה את ההשפעה האסטרטגית של התקיפות הצבאיות. יתרה מכך, ערוצי המימון הבינלאומיים של חיזבאללה מאפשרים לו לשקם במהירות יחסית מוקדים פיננסיים שנפגעו, באמצעות העברת פעילות למתווכים או תחומי שיפוט חלופיים.

בנוסף, סנקציות עדכניות של ארצות הברית מדגישות כי פעילותו הפיננסית של חיזבאללה אינה תלויה במוסד יחיד, אלקרצ' אלחסן, אלא מבוססת על רשת של מוקדים פיננסיים הניתנים להחלפה: חברות, חלפני כספים ומתווכים, אשר ניתן להגדירם מחדש במהירות. מצב זה מפחית משמעותית את היעילות ארוכת הטווח של פגיעה צבאית בלבד.

המלצות

כדי לפגוע במידה ניכרת ביכולות המימון של חיזבאללה נדרשת אסטרטגיה רחבה מעבר לפעילות עד כה במלחמה הנוכחית, כזו שתשלב בין הפעולה צבאית לבין צעדים שיפגעו במקורות המימון של חיזבאללה. מוצעים חמישה כיווני מדיניות מרכזיים:

- 1. הרחבת שיתוף הפעולה הפיננסי הבינלאומי:** על ישראל לפעול בשיתוף ארצות הברית, מדינות אירופה ומדינות מפתח באפריקה, שבהן קיימות קהילות מהפזורה הלבנונית, כדי להעמיק את שיתוף המידע המודיעיני ואת האכיפה נגד גורמים פיננסיים הקשורים לחיזבאללה.
- 2. מיקוד במתווכים פיננסיים:** מאמצי הסנקציות והאכיפה צריכים להתמקד לא רק באלקרצ' אלחסן, אלא גם בחלפני כספים, מתווכי חוואלה ורשתות הלבנת הון מבוססות סחר, המאפשרים את ההעברות הבינלאומיות של חיזבאללה.
- 3. התמודדות עם החשיפה הפיננסית של הפזורה:** הגברת הפיקוח על זרימות כספים הקשורות לפזורה הלבנונית – במיוחד במדינות עם אוכלוסייה שיעית גדולה – עשויה לצמצם את יכולתו של חיזבאללה לנצל ערוצי העברות גלובליים.

4. **הקמת כוח משימה פיננסי בין-משרדי ייעודי:** על ישראל להקים גוף קבוע שיתאם ויוציא לפועל את המאבק ברשתות הפיננסיות של חיזבאללה. מסגרת כזו (בדומה ליוזמות קודמות כמו [יחידת צלצל במוסד שנסגרה](#)) צריכה לשלב גופי מודיעין, מומחים פיננסיים, אנשי משפט ורשויות אכיפה, כדי להבטיח גישה מקיפה ומתמשכת.

5. **שימוש בדיפלומטיה כלכלית מול לבנון:** כחלק ממאמצים בינלאומיים רחבים לייצוב כלכלת לבנון ומערכת הבנקאות שלה, על ישראל ושותפותיה ללחוץ על ממשלת לבנון לנקוט צעדים משמעותיים יותר נגד התשתית הפיננסית של חיזבאללה. התנית סיוע כלכלי בינלאומי בצעדים קונקרטיים לצמצום פעילות זו של הארגון עשויה להגביר את הלחץ על ביירות - מעבר לצעדים המוגבלים שננקטו עד כה.

סיכום

חוסנו הפיננסי של חיזבאללה אינו נשען על תשתית מקומית בלבד, אלא על מערכת גלובלית מבוזרת, המשלבת בין פזורה לבנונית רחבת היקף, מנגנוני העברה בלתי פורמליים ומקורות הכנסה בלתי חוקיים. מבנה זה מקנה לארגון יכולת הסתגלות גבוהה ומצמצם את האפקטיביות של פגיעה צבאית נקודתית. לפיכך, פגיעה משמעותית ומתמשכת ביכולות המימון של חיזבאללה מחייבת גישה רב-ממדית, המשלבת בין פעילות צבאית לבין מהלכים פיננסיים, רגולטוריים ודיפלומטיים בזירה הבינלאומית. רק אסטרטגיה כוללת ומתואמת, המתמקדת בליבת הרשת הפיננסית הגלובלית של הארגון, עשויה להגביל לאורך זמן את יכולתו לשמר ולשקם את כוחו הצבאי והארגוני.

עורכי הסדרה: ענת קורץ ואלדד שביט.